

ARI JOKINEN, PEKKA JOKINEN,
MARKUS LAINE & HELENA LEINO

Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikka

TUTKIMUS JA OPETUS
MUUTOSTEN MANKELISSA

ALUKSI

Tarkastelemme tässä kirjoituksessa ympäristöpolitiikan oppiaineen kehitystä Tampereen yliopistossa viimeisen noin kymmenen vuoden aikana. Osin kiinnekohtanamme ovat 2014 eläköityneen professori Yrjö Hailan muistelmat (mukana tässä teoksessa). Katsahdamme ensin ympäristöpolitiikan opetukseen, sitten tutkimukseen. Kirjoituksen lopuksi pohdimme lyhyesti opetus- ja tutkimusalamme paikkaa yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen kentän muutoksissa.

Kaikki kirjoittajat ovat työskennelleet Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikassa pitkän aikaa. Ari Jokinen on toiminut ympäristöpolitiikan tutkijana vuodesta 1998 ja väitellyt oppiaineessa 2004. Pekka Jokisen tausta on Turun yliopiston sosiologiassa, mutta hän on työskennellyt ympäristöpolitiikan yliassistenttina 1999–2008 ja professorina vuodesta 2014 alkaen. Markus Laine väitteli ympäristöpolitiikassa 2003, työskenteli Helsingin kaupungin tietokeskuksessa erikoistutkijana ja tutkimusprofessorina 2006–13 sekä toimi Tampereen yliopistossa aluetieteen yliopistonlehtorina 2013–19. Vuodesta 2019 alkaen Markus on ollut kestävän kaupunkikehityksen kansainvälisen kandidaattiohjelman yliopistonlehtori. Helena Leino väitteli ympäristöpolitiikassa 2006 ja toimi oppiaineessa yliopistonlehtorina 2009–22. Vuodesta 2022 Helena on ollut ympäristöpolitiikan tenure track -professori.

YMPÄRISTÖPOLITIIKAN OPETUS "UUDESSA" TAMPEREEN YLIOPISTOSSA

Ympäristöpolitiikan opetuksellista identiteettiä Tampereen yliopistossa on jo pitkän aikaa rakentanut ympäristöpolitiikan ja aluetieteen vahva opetusyhteistyö. Yhteistyön suunta on ollut syvenevä, ja näillä oppiaineilla onkin nykyään yhteinen kandidaatti- ja maisteri-

Environmental policy research and teaching at Tampere University

This text discusses the development of environmental policy studies at Tampere University from 2014 onwards. It first looks at the teaching, whose context changed significantly due to the merger of the University of Tampere and Tampere University of Technology in 2019. We then describe the current three main thematic areas of our research, which are environmental policy and governance, politics of nature, and urban studies. We also present our recent work on circular economy as an excellent example of how established and strong research expertise in environmental policy, on issues such as societal change and urban development, can be applied to a new research topic. The paper concludes with a brief reflection on the position of our teaching and research in the changing context of environmental social science.

koulutus eli YPAT-opintosuunta. Uudet opiskelijat eivät voi pyrkiä opiskelemaan suoraan ympäristöpolitiikkaa, vaan väylä ympäristöpolitiikan opintoihin kulkee viidestä eri opintosuunnasta koostuvan hallintotieteiden kandidaattiohjelman kautta. Sen sisällä oma opintosuunta valitaan toisena opiskeluvuonna. Tällainen valintamekanismi aiheuttaa silloin tällöin pohdintaa siitä, miten perusopintojen johdantokursseilla ympäristöpolitiikkaa ja aluetiedettä pitäisi ”markkinoida” opintosuunnaksi myös niille, jotka eivät kenties ole lainkaan tunnistanee näiden oppialojen kiinnostavuutta hallintotieteisiin hakiessaan.

Kun uusien opiskelijoiden valinta suoraan oppiaineisiin poistui 2010-luvun alussa, ympäristöpolitiikka ja aluetiede kärsivät jonkinlaisen opiskelijamäärien notkahduksen. Sittemmin suunta muuttui, ja YPAT-opiskelijoiden määrä on melko vakiintunut, mikä tarkoittaa vuosittain noin kahtakymmentä uutta opiskelijaa. Oppiainekohtaisesta pääsykokeesta luopumisen myötä aiemmista vuosikursseista tuttu, ”vain ja ainoastaan” ympäristöpolitiikkaan halunnut opiskelijatyyppejä on harvinaistunut, mutta toisaalta yleisluontoisemmin kestävästä kehityksestä kiinnostuneet hallintotieteilijät ovat löytäneet opintosuuntamme.

Oppiainekohtaisen pääsykokeen poistumisen myötä pääsykoeaineistot muuttuivat eri hallintotieteitä yhdisteleviksi kirjoituskokoelmiksi. Tällä oli harmittava sivuvaikutus. Olimme nimittäin laatineet Tampereella laajan kirjoittajajoukon voimin *Ympäristöpolitiikka-perusoppikirjan* (toim. Haila & Jokinen 2001) pitäen silmällä sekä omaa pääsykoettamme että laajempaa lukijakuntaa. Kirja oli ilmeisen onnistunut myös jälkimmäisen tavoitteen osalta, sillä se kuului kurssilukemistoon lähes kaikissa Suomen yliopistoissa sekä useissa ammattikorkeakouluissa. Kirjan kustantajan näkökulmasta nimenomaan oppiainekohtainen pääsykoe oli taannut kirjalle riittävän markkinan, ja pääsykokeen poistuttua kirja jäi vaille uudistettuja painoksia. Kirjamme tilalle ei sittemmin ole ilmestynyt kotimaista ympäristöpolitiikan perusoppikirjaa.

Kun oppiainekohtainen pääsykoe ja perusoppikirjaan tutustuminen jäivät pois, oli seurauksena opetuksen kannalta myös, että joudumme käynnistämään johdantokurssimme tieteenalan alkutekijöistä. Tätä artikkelia kirjoitettaessa tiedetään, että opiskelijavalinnan ”tieteenalaherkkyys”

Pelkistäen voimme sanoa, että ympäristöpolitiikasta opiskelijat saavat yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen osaamista ja aluetieteestä taas maantieteen ymmärrystä.

tulee vähemmän entisestään: vuonna 2025 tulee voimaan perusteellisesti uudenlainen yliopistojen pääsykoejärjestelmä, jossa on kaikkiaan vain yhdeksän – vääjäämättä erittäin yleisluontoista – kansallista valintakoetta. Mielenkiintoista on, miten tämä valintauudistus tulee näkymään ympäristöpolitiikan kaltaisilla monitieteisillä ja ongelmakeskeisillä oppialoilla.

Ympäristöpolitiikka on lähtökohdiltaan normatiivisesti latautunut tieteenala, koska se etsii ongelmien ja konfliktien analyysien lisäksi myös keinoja ongelmien ja kiistojen ratkaisuihin. Ympäristöpolitiikan tutkimuksellinen lähtökohta eli ongelmakeskeisyys onkin houkutelut myös sellaisia opiskelijoita, jotka eivät ennen opintojaan olleet oikeastaan kuulleetkaan koko oppiaineesta. Ympäristöpolitiikan kursseilla luodaan asiantuntijuutta ratkomaan ilmastokriisiä, maankäytön suunnitteluongelmia, metsien suojelun ristiriitoja sekä leegiota muita ongelmia. Yhteistyö aluetieteen kanssa tukee tätä opetustavoitetta. Pelkistäen voimme sanoa, että ympäristöpolitiikasta opiskelijat saavat yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen osaamista ja aluetieteestä taas maantieteen ymmärrystä. Ympäristöpolitiikan ja aluetieteen asiantuntijat opettavat useilla kursseilla yhdessä, ja esimerkiksi pro gradu-seminaarissamme emme korosta, että laaditaan

joko aluetieteen tai ympäristöpolitiikan alan tutkielmia. Päinvastoin, gradut ovat usein ”sekä -- että” -tyyppiä, ja vaikkapa kaupunkien kestävyysmuutosta tarkastelevat gradut ovat hienoja esimerkkejä oppialajaon ylittämistä.

Ympäristöpolitiikan opetuksen konteksti muuttui vuonna 2019, kun Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto yhdistyivät. Yhdistymisprosessi ja sen jälkeiset vaiheet saivat aiheellisesti valtakunnallista kriittistä huomiota. Emme tässä palaa prosessin aikaisiin valtakamppailuihin, sen jälkeisiin johtamisen legitimaatio-ongelmiin tai tukihenkilöstön vähentämisestä seuranneisiin ”digitaalisen itsepalveluyliopiston” arkiin pulmiin. Sen sijaan katsomme uutta Tampereen yliopistoa ympäristöpolitiikan opetuksen näkökulmasta.

Ajatuksena on, että ripaus ihmistiedettä vahvistaa teknisten tieteiden roolia luoda yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä kestävyysongelmien ratkaisuja.

Yliopistojen yhdistymisessä muodostettiin uudenlaisia tieteenaloja ja tiedekuntien yhdistelmiä. Joitakin osin uudet kombinaatiot myös yhdistelivät kolmen kampuksemme välillä yhteiskunnan tutkimusta, terveyden tutkimusta ja tekniikan tutkimusta. Ympäristöpolitiikan opetus ja tutkimus säilyivät kuitenkin samassa paikassa kuin ”vanhassa” Tampereen yliopistossa eli osana hallintotieteitä johtamisen ja talouden tiedekunnassa.

Yhdistymisen suunnitteluvaiheessa järjestettiin useita kaikille yliopistolaisille avoimia temaattisia ideatyöpajoja. Näissä ideakeskusteluissa nostettiin esille myös joitakin melko radikaaleja ideoita ympäristöpolitiikan roolista ja paikasta, esimerkiksi välittömästi tekniikan tutkimuksen kyljessä. Tällaisissa ideoinneissa ongelmakeskeisyys ympäristöpolitiikan vahvuutena kääntyy pääläelleen, koska niiden ajatuksena on, että ripaus ihmistiedettä vahvistaa teknisten tieteiden roolia luoda yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä kestävyysongelmien ratkaisuja. Ympäristöpolitiikka on kuitenkin yhteiskunta- ja politiikkatieteille identiteettinsä rakentava tieteenala, ja sen kiinnostuksena on nimenomaan

yhteiskunnan systeeminen muutos toimijoihin ja konflikteihin, jolloin se ei tietenkään halua ”integroitua läpäisevästi”. Toisaalta emme fuusion missään vaiheessa lopulta kokeneet ympäristöpolitiikan itsenäisen identiteetin olleen vakavasti uhattuna (vrt. Janne Hukkisen kirjoitus Helsingin yliopiston ympäristöpolitiikasta tässä teoksessa).

Tampereen yliopistojen yhdistymisen yksi myönteinen seuraus on ollut monitieteisen ja kolmen kampuksen välisen yhteistyön helpottuminen ja lisääntyminen opetuksessa; esimerkiksi opiskelijoille vapaiden sivuaineiden tarjonta on monipuolistunut. Ympäristöpolitiikan näkökulmasta on ollut erittäin merkittävää uuden kansainvälisen ja monitieteisen Sustainable Urban Development -kandidaattiohjelman käynnistyminen vuonna 2020. Ohjelman sisällöistä vastaavat yhteistyössä yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, johtamisen ja talouden tiedekunta sekä rakennetun ympäristön tiedekunta, mikä tuskin olisi mahdollista ilman 2019 tapahtunutta yliopistofuusiota. Artikkelin kirjoittajista Markus Laine on toiminut ohjelman vastuuhenkilönä, ja hänen kokemuksensa mukaan opiskelijoiden kansainvälinen tausta on suunnannut ympäristöpolitiikan ilmiöiden tarkastelua ja opetusta uudella kiinnostavalla tavalla erilaisten paikallisuuksien välillä.

TUTKIMUKSEN KATSE MONENLAISISSA YMPÄRISTÖPOLITIIKAN ILMIÖISSÄ

Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan tutkimuksen pitkää linjaa ovat leimanneet vahva empierialähtöisyys ja ongelmakeskeisyys. Ponte-tutkimusryhmässämme (*Politics of Nature and the Environment*) on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut, ulkoisen rahoituksen hakumenestyksestä riippuen, noin 15–20 jäsentä. Ryhmän työ keskittyy etenkin kolmeen kokonaisuuteen eli ympäristöpolitiikkaan ja -hallintaan, luontopolitiikkaan sekä kaupunkitutkimukseen. Ympäristöpolitiikan ja -hallinnan tutkimuskohteet ovat olleet sangen heterogeenisiä, esimerkiksi ilmasto-, biodiversiteetti- tai luonnonvarapolitiikka tai arjen ympäristöpolitiikan ja kulutuksen kysymykset. Empiirisistä aihealueista riippumatta näissä tutkimuksissa kuitenkin korostuvat ympäristöhallinnan toimijuus, prosessit ja instituutiot (esim. Jokinen ym. 2015; Pohjolainen ym. 2016; Jokinen ym. 2018; Laakso ym. 2022; Laakso ym. 2023; Leino ym. 2023; Maazaz 2024).

Luontopolitiikan ja kaupunkitutkimuksen tutkimusalueet ovat kiteytyneempiä kuin ympäristöhallinnan tutkimusalue, ja tarkastelemme seuraavassa tutkimusryhmämme viimeaikaista toimintaa niiden alla. Lisäksi esittelemme kiertotalouden esimerkkinä ryhmän uudesta tutkimusaiheesta. Se osoittaa, miten uuden aiheen tutkimus saa teoreettista vahvuutta pitkistä linjoista, tässä erityisesti yhteiskunnallisen muutoksen ja kaupunkien tutkimisen traditioista. Kaikkiaan tutkimusalueillemme, jotka tietenkin myös limittyvät toisiinsa, on yhteistä ympäristön politisoituminen, uusien ilmiöiden tunnistaminen ja ympäristöpoliittisten prosessien dynamiikka. Ympäristöpoliittisten prosessien analyysia ja tilanteiden tulkintaa avataan myös kirjassa *Tulkinnan mahti. Johdatus tulkitsevaan politiikka-analysiin* (toim. Häikiö & Leino 2014).

Luontopolitiikan tutkimuksessa analysoidaan ei-inhimillisen luonnon materiaalista ja diskursiivista roolia kestävän politiikan luomisessa ja toteuttamisessa.

Luontopolitiikan tutkimus

Luontopolitiikan tutkimuksessa analysoidaan ei-inhimillisen luonnon materiaalista ja diskursiivista roolia kestävän politiikan luomisessa ja toteuttamisessa. Tutkimus paneutuu myös poliittisen päätöksenteon yhteistyöprosesseihin ja käytäntöihin. Kaupunki on luontopolitiikan tutkimuksen tärkeä kohde, ja tutkimuksen avulla olemme syventäneet ymmärrystä siitä, kuinka luonto kestävyyden perustana määritellään aina uudelleen, kun kaupungit uudistavat ympäristöpolitiikkaansa kansainvälisten trendien, uudistuvan lainsäädännön tai kaupunkilaisten aloitteiden seurauksena. Luontopolitiikka kiinnittyy biodiversiteetin eli luonnon monimuotoisuuden suojeluun, ja kaupungeissa tämä tavoite saa erityisen luonteen.

Analyysin kohteena ovat olleet yhteistoiminnalliset käytännöt, joiden avulla kaupunkiluontoa tuotetaan ja hallitaan samalla kun etsitään keinoja sovittaa julkisen vallan biodiversiteettitavoitteet urbaaneihin olosuhteisiin. Käytäntöjä ja luontopo-

liitiikan prosesseja olemme tutkineet valikoitujen kohdelajien avulla (liito-orava, mäkihiilikoi, rotta, luhtaorvokki, tummaverkkoperhonen). Ihmistoiminnan ja kaupunkiluonnon huomaamatonta yhteistä historiaa olemme tutkineet selvittämällä kaupunkiviljelmien ja -pihojen omaperäistä spon-taania kasvilajistoa. Toisaalta kaupunkiluonto tulee uudella tavoin toiminnan kohteeksi ilmastopolitiikan ja kiertotalouden yhteydessä. Siihen liittyen olemme analysoineet politiikkaprosesseja, joissa hulevesien hallinta käännetään luonnonmukaiseksi, perustetaan leväviljelmää tukemaan hajautettua urbaania ravinnekiertoa, tuetaan kaupunkiviljelyn monimuotoistumista ja merkityksellistetään kaupungin rannat ja luontokohteet tukemaan kaupungin tiivistämistä (Jokinen ym. 2018).

Tulostemme mukaan luontopolitiikan prosesseja suuntaavat yhteistoiminta, ekologinen dynamiikka ja poliittiset tavoitteet. Luontopolitiikka moninaistuu osana kaupunkien kokonaisvaltaista kestävyys siirtymää. Kaupunkikehitys, ilmastopolitiikka ja kiertotalous muokkaavat toimintojen välityksellä kaupunkiluonnon ilmaantumisen reunaehdoja ja nostavat esiin kaupunkilaisten ja ei-inhimillisen luonnon vastavuoroisuuden (esim. Leino ym. 2017; Nieminen & Jokinen 2018). Kaupunkien ekologista luontoa kuvaava biodiversiteetti on tällöin vain yksi kaupunkiluonnon monista ilmentymistä, mutta säilyy tärkeänä tutkimuskoh-teena samalla kun kaupunkien kestävyys siirtymä laajentaa ymmärrystä luonnon ja luonnonvarojen välttämättömyydestä kaupunkien olemassaololle.

Toisena tutkimuslinjana on selvitetty kollektiivisen toiminnan ehtoja biodiversiteettipolitiikan toimeenpanossa. Luonnon monimuotoisuutta vahvistavan kestävyys siirtymän edellytyksiä (Arponen & Salomaa 2023) valaistetaan tutkimuksessa, jossa selvitetään yksilöiden arvoja ja asenteita valtion ohjaamassa Helmi-luonnonsuojeluhankkeessa. Toisessa tutkimushankkeessa on analysoitu yhdessä eri toimijaryhmien kanssa ekologisen kompen-saation edellytyksiä todellisia tilanteita simuloivan kompensatiopelin avulla (Nygren ym. 2022). Muita kiinnostuksen kohteita ovat olleet kansainvälisen biodiversiteettipolitiikan muotoilu sekä kansalais-ten valmius ymmärtää luonnonsuojelun tavoitteita eläintarhojen avustuksella (Nygren & Ojalampi 2018). Lisäksi on tutkittu Suomen lajien uhanalaisuutta käsittelevien punaisten kirjojen (Salomaa &

Arponen 2023) ja poisoppimisen (Nygren ym. 2017) merkitystä politiikan toimeenpanossa.

Oman tutkimusongelmansa muodostaa yrityssektorin toiminta luonnon monimuotoisuuden suojelussa. Tähän liittyvän tiiviin yhteistyön aloitimme tiedekunnassamme jo vuonna 2013 kestävä liiketoiminnan tutkimusryhmän kanssa. Keskeisenä kysymyksenä on ollut selvittää, millaisin edellytyksin yritykset voivat osallistua, sitoutua ja tulla vaikuttaviksi toimijoiksi vapaaehtoisessa ja lakisääteisessä luonnon monimuotoisuuden suojelussa sidosryhmiensä välityksellä. Sidoryhmi- en muuntuvuus ja verkottuneisuus sekä kohteiden prosessiluonne mahdollistavat rajanylitykset tieteenalojen välillä. Sidoryhmäteoriaa on mahdollista ajanmukaistaa ottamalla huomioon ei-inhimilisen luonnon toimijuus (Kortetmäki ym. 2022), ja vastaavasti yritykset luovat sidosryhmiensä avulla merkittävän voimavaran (Heikkinen ym. 2019), jota tähän saakka ei ole riittävästi tunnistettu luontopolitiikan tutkimuksessa.

Yhteisenä tutkimuskohteena olivat aluksi yritykset, jotka osallistuvat kaupunkiluonnon elvyttämiseen (viherkatot, luonnonmukainen hu- levesirakentaminen, kivilouhosten ekologinen ennallistaminen). Meneillään olevassa tutkimuk- sessa ovat kohteena Suomessa toimivat kaivosyri- tykset biodiversiteetin suojelussa. Kummassakin tapauksessa tutkimuskohteet ilmentävät ympä- ristöpolitiikan jatkuvaa muuntuvuutta ja kiistan- alaisuutta: kaupungeissa luonnon erilaiset ihmis- vaikutteiset alkuperät ja ilmentymät hyväksytään vasta vähitellen osaksi biodiversiteettipolitiikkaa, kaivostoiminnassa puolestaan mineraaliperustai- nen vihreä siirtymä uhkaa jättää varjoonsa luon- tokadon ja mahdollisuudet sen pysäyttämiseksi.

Kaupunkitutkimus

Kaupunkien ja niiden kasvun hallinnan tai hallit- semattomuuden tutkimukset ovat usein tapaustut- kimuksia. Tämä onkin ollut tärkeä osa ympäristö- politiikan tutkimustapaamme, ja olemme myös laatineet hyvin suosituksi osoittautuneen metodo- logisen oppikirjan *Tapaustutkimuksen taito* (Laine ym. 2007). Kaupunkitutkimuksen tapaukset kietoutuvat uusien ongelmien tai konseptien ympärille, joiden kanssa kaupungit kamppailevat. Siksi tutkimusta on usein tehty yhteistyössä suomalaisten kaupunkien asiantuntijoiden kanssa.

Kaupunkien kestävä kasvu ja tämän tavoitteen erilaiset toivotut ja ei-toivotut seuraukset ovat olleet keskeisenä tutkimusteemana jo parin vuosikymmenen ajan.

Markus Laine keskustelelee Tampereen Tammelan alueen kehittämisestä asukkaiden kanssa Tammelanatorille viedyssä toimistokontissa. SASUI-hankkeessa tutkittiin täydennysrakentamista. Kuva Helena Leino.

Kaupunkien kestävä kasvu ja tämän tavoitteen erilaiset toivotut ja ei-toivotut seuraukset ovat olleet keskeisenä tutkimusteemana jo parin vuosikymmenen ajan. Tutkimuksen kohteena on ollut muun muassa täydennysrakentamiseen liittyvä maankäyttöpolitiikka, jossa asukkaiden muuttunut rooli kaupunkikehityksen sivustaseuraajista aktiivisiksi toimijoiksi on luonut kiinnostavaa uutta dynamiikkaa maankäytön pelikentälle (Wallin ym. 2018; Laine ym. 2022). Tutkimuksemme on kiinnittynyt täydennysrakentamisen erilaisiin kaupunkikohtaisiin ehtoihin ja taloyhtiökohtaisiin neuvotteluihin (Laine & Leino 2013; Laine ym. 2015; Santaoja ym. 2016). Kaupunkien kestävä kasvu tarvitsee uudenlaisia suunnittelukonsepteja, joista yhtenä esimerkkinä voidaan mainita tutkimuksemme pohjoismaisesta superkorttelista. Tämä konsepti on lähtöisin Tampereen uuden, suunnitteilla olevan Hiedanrannan kaupunginosan suunnittelutyöpa- joista (Tampereen kaupunki 2017), jotka järjestimme yhdessä kaupungin kanssa. Ajatuksena on tuoda kaupunkisuunnitteluun välitason mittakaava, jossa korttelien välillä voidaan jakaa tiloja, toimintoja ja

Kaupunkitutkimukseen on yhdistynyt monessa hankkeessa toimintatutkimus. Tässä rakennetaan saunaa yhdessä hollantilaisten arkkitehtipiskelijöiden kanssa Tampereen Hiedanrantaan 2019. Kuva Veera Turku.

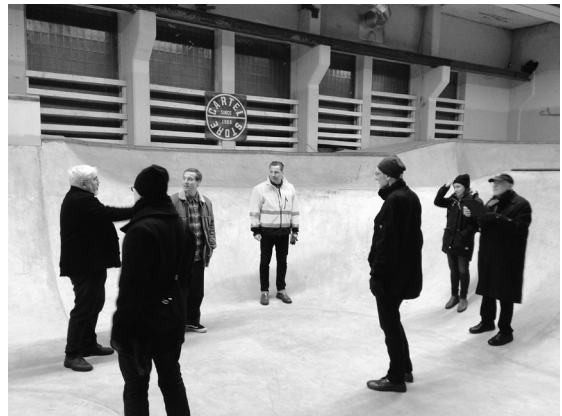
palveluja sekä toteuttaa kiertotalouden ratkaisuja (Sjöblom ym. 2021).

Tärkeä tutkimusaihe kaupunkien kestävässä kasvussa on ollut maankäytön politiikkaprosessien läpinäkyvyys ja avoimuus. Tätä olemme tutkineet muun muassa strategisesti kaupungeille tärkeissä rakennushankkeissa. Niihin on liittynyt uudenlaisten public-private -hallintamallien kokeiluja (Bäcklund ym. 2018), jotka ovat herättäneet ajoittain voimakasta julkista keskustelua. Olemme analysoineet tätä keskustelua suostuttelevan tarinankerronnan näkökulmasta ja tarkastelleet tämän rinnalla hankkeiden päätöksentekoprosessien legitimiyttä (Leino ym. 2018; Leino 2024). Näiden hankkeiden tuloksena huomasimme, että suunnitteluhankkeisiin liittyvää julkista keskustelua on viime aikoina entistä enemmän muokannut visioiden kuvallinen esittäminen ja yleisön suostuttelu niiden avulla (Raento ym. 2021).

Toinen ympäristöpoliittisen kaupunkitutkimuksen avaintema on ollut kansalaislähtöisyys. Kansalaisten muuttuvat tarpeet ja moninaisuus kasvavissa kaupungeissa olivat myös Strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) rahoittaman Ketterä kaupunki -hankkeen keskiössä (*Dwellers in agile cities*, 2016–2019). Uusi strateginen rahoitusinstrumentti STN mahdollisti aiemmin luotujen monitieteisten kumppanuuksien virittämisen uudel-

le tasolle, ja saatoimme tiivistää yhteistyötä niin Suomen ympäristökeskuksen ja VTT:n kanssa kuin myös yliopistomme eri tiedekuntien välillä. Keskeistä on ollut ymmärrys siitä, että kansalainen on aktiivinen kaupunkiympäristön kehittäjä, eikä vain passiivinen sivustaseuraaja (Laine ym. 2020). Kansalaisten tuottama tieto ja heidän kanssaan toteutetut kokeilut laajensivat ymmärrystä tulevaisuuden kestävästä kaupungista (Alatalo ym. 2023; Alatalo ym. 2024). Tästä näkökulmasta ja uudesta tiedosta olivat aidosti kiinnostuneita myös muut sidosryhmät, kuten kaupungit, rakennusliikkeet, kaupunkien vuokralayhtiöt, säätiöt, yhdistykset ja ministeriöt.

Kansalaislähtöinen tieto tai erilaiset kaupunki-kehityskokeilut eivät aina ole sellaisenaan integroitavissa osaksi kaupunkien vakiintuneita toimintatapoja (Leino & Puumala 2021; Leino & Åkerman 2022). Kansalaislähtöinen tieto ja tekeminen saattaa olla itseorganisoitunutta ja hallinnollisia rakenteita haastavaa, mutta olemme löytäneet myös tapauksia, joissa on ollut herkkyyttä ja mahdollisuuksia integroida uudella tavalla tuotettua tietoa osaksi kaupungin prosesseja (Leino ym. 2018). Monesti asukkaiden näkökulmaa on aidosti kaivattu, ja tuotettu tieto on laajentanut kaupunkien ja muiden sidosryhmien ymmärrystä siitä, millaisia tarpeita asukkailla on liittyen asumisen tulevaisuuteen. (Kuoppa ym. 2020; Saarimaa ym. 2023)

Ketterä kaupunki (2016–2019) -hanke vieraili Pirkanmaan Kaarikoirien Kenneli DIY-rullalautailutiloissa Hiedanrannassa, Tampereella. Mukana professori John Forester Cornellin yliopistosta ja apulaisprofessori David Laws Amsterdamin yliopistosta sekä Tampereen yliopistolta Markus Laine ja Helena Leino. Kuva Mikko Kyrönviita.

Edellä mainitut tutkimukset ovat tarkastelleet kasvavien kaupunkien toimintapolitiikkaa ja uusia toimintatapoja. Kaupunkien tietoinen ja näkyvä kestävä kehityksen tavoite on nähdäksemme tuottanut myös ei-toivottuja ja ennakoimattomia seurauksia. Tällainen on esimerkiksi ekogentrifikaation ilmeneminen suomalaisessa yhteiskunnassa (Leino ym. 2022; Leino ym. 2024). Kestävä kehitys on myös toisinaan liudentunut kaupunkipolitiikan kontekstissa lähes täysin retoriseksi työkaluksi edesauttamaan kaupunkien yleisiä kasvutavoitteita (Jokinen ym. 2018).

Kiertotalouden tutkimus

Kiertotalous on uusi ja nopeasti suuret mittasuhteet saanut monitieteinen tutkimusaihe, jota on ehdollistanut sekä yhteiskunnallinen että tieteellinen dynamiikka. Se on myös mainio esimerkki siitä, miten ympäristöpolitiikan vakiintuneita ja vahvoja tutkimusintressejä – tässä erityisesti yhteiskunnallisen muutoksen jatkumot ja katkokset sekä kaupunkien tutkimus – voidaan teoreettisesti soveltaa uuteen tutkimusaiheeseen. Osana laajaa STN-konsortiota *Circular Economy Catalysts* (2019–23) Tampereen ympäristöpolitiikan tutkijat keskittyivät kaupunkien kiertotalouden tutkimiseen. Tavoitteenamme oli tunnistaa kiertotalouden asema Suomen kaupungeissa ja kaupunkiseuduilla sekä ne uudet strategiat, jotka edistävät kiertotaloutta kaupunkikeskeisissä toimijaverkostoissa. Lisäksi tavoitteena oli vahvistaa ravinnekiertoja tukevia yhteistoiminnan rakenteita ja käytäntöjä Tampereella Hiedanrannan alueella sekä Lahden seudulla. Teoreettis-käsitteellisinä tarkastelukulminamme olivat erityisesti kaupunkien kiertotalouden toimijuus ja katalyytit sekä systeeminen muutos.

Kiertotalous kuuluu samaan kestävyysmuutosta jäsentävien käsitteiden jatkumoon kuin kestävä kehitys, vihreä talous ja ekologinen modernisaatio. Vaikka näillä käsitteillä on keskinäisiä eroja, jokaisen takana on normatiivinen tavoite sovittaa politiikassa yhteen taloudellisia, ympäristöllisiä ja sosiaalisia elementtejä. Oma tutkimuksellinen lähtökohtamme oli, että kiertotalous määritellään ja konkretisoidaan nimenomaan kaupunkikontekstissa. Tutkimme kiertotalouden kaupungeissa ilmeneviä katalyyttejä, muutostekijöitä, jotka vauhdittavat siirtymää kohti kiertotalouden käytäntöjä ja politiikkaa. Kehitimme katalyytin käsitettä analyysivä-

---

Kiertotalous kuuluu samaan kestävyysmuutosta jäsentävien käsitteiden jatkumoon kuin kestävä kehitys, vihreä talous ja ekologinen modernisaatio. Vaikka näillä käsitteillä on keskinäisiä eroja, jokaisen takana on normatiivinen tavoite sovittaa politiikassa yhteen taloudellisia, ympäristöllisiä ja sosiaalisia elementtejä.

---

lineeksi paneutumalla sen metaforiseen voimaan yhteistoiminnassa. Kehitystyössä hyödynsimme myös analogisuutta kemiallisten prosessien ja kestävyys siirtymän välillä (Jokinen ym. 2023).

Katalyyttinäkökulma tuotti suomalaisia kaupunkia koskevien tutkimustulosten lisäksi toimittamamme kansainvälisen kirjan, jossa noin sata tutkijaa pohti ja sovelsi katalyyttinäkökulmaa (Lehtimäki ym. 2023). Keskeisiin kiertotalouden kaupungin löydöksiin kuului muun muassa se, että kaupunkistrategiat ja projektit voivat toimia muutoksen kiihdyttäjänä ja niiden jatkumo voi tuottaa myös systeemistä muutosta (Nylén ym. 2021; Lehtimäki ym. 2023). Kaupunkilaboratorion tutkimusnäkökulma auttoi kuitenkin havaitsemaan, että systeeminen muutos vaatii laajaa toimijoiden osallistumista ja sen hyväksymistä (Turku ym. 2021). Toimijuuden osalta on myös keskeistä, että materiaallinen tai ei-inhimillinen toimijuus on kiertotalouden kaupungin ydintä, vaikka sitä ei vielä olekaan juuri tunnistettu (Jokinen ym. 2021). Sekä suomalainen tapaustutkimus että kansainvälinen kaupunkien vertailu tekivät näkyväksi kontekstin vaikutuksen toimijuuteen, joten eettinen ja poliittinen näkökulma toimijuuteen on erilaisten kaupunkikontekstien vuoksi välttämätöntä (França ym. 2022; Turku ym. 2023).

Väitöskirjat osana tutkimusryhmän työtä

Väitöskirjatutkijat ovat kiinteä osa ympäristöpolitiikan tutkimusryhmäämme. Jatko-opintoihin tullaan pääosin omista maisteriopinnoistamme

tai tutkimuslaitoksista. Jälkimmäisten kohdalla Suomen ympäristökeskuksen tutkijoiden osuus jatkuvasti ollut suurin (ks. Minna Kaljosen kirjoitus). Vuosituhannen alkuun verrattuna kiinnostus jatko-opintoihin on kylläkin selvästi vähentynyt. Ilmeisiä syitä ovat tiukemmin ohjelmoidut jatko-opinnot sekä etenkin se, ettei tutkimushankkeissa enää ole rahoitusta väitöskirjatutkimuksille. Etenkin suoraan maisteriopinnoista väitöskirjan tekoon jatkavia on nykyisin melko harvassa, ja väitöskirjatyön aloittavat ovatkin usein olleet jo joitakin vuosia työelämässä.

Olemme ohjelmallisesti omaksuneet viime vuosina väitöskirjojen ohjauksessa tiimityöskentelyn, mikä tarkoittaa, että jokaisella väitöskirjatutkijalla on kaksi, toisinaan kolmekin ohjaajaa. Tämä on osoittautunut erittäin hyväksi käytännöksi yhdessä vakiintuneen ja säännöllisesti kokoontuvan tutkimusseminaarin kanssa. Harmillista kuitenkin on, ettei yhteiskuntatieteellisellä ympäristötutkimuksella ole enää valtakunnallista väitöskirjatutkimusfoorumia. Kuten Haila kuvaa tutkijakouluja käsittelevässä kirjoituksessaan, 2000-luvun alussa tutkijakoulu YHTYMÄ toimi onnistuneesti alan valtakunnallisena jatkokoulutusverkostona mutta jauhautui sitten yliopistopolitiikan muutosten alle. Toki YHYS:in ja muiden tieteellisten seurojen vuosittaiset tutkimuspäivät antavat osaltaan arvokasta tilaa väitöstutkimusten esittelyille.

Kuten on uumoiltavaa, Tampereen ympäristöpolitiikan väitöskirjojen teemat asettuvat osaksi edellä esiteltyjä tutkimuksen avaintemojamme eli ympäristöhallintaa, luontopolitiikkaa ja kaupunkitutkimusta. Ympäristöhallinnan alle lukeutuvia viimeaikaisia väitöksiä ovat olleet esimerkiksi Ulla Ovaskan (2017) tutkimus alkuperäisrotuisten kotieläinten suojelun kehityksestä, Mia Pihlajamäen (2021) tutkimus Itämeren ympäristö- ja luonnonvarojen hallinnasta sekä Iina Sahramäen (2022) tutkimus hallinnollisesta ympäristörikorjunnasta. Ympäristöhallinnan tematiikasta ovat tekeillä Taisia Gluschkoffin väitöstyö viranomaisyhteistyöstä ympäristörikorjosten havaitsemisessa, Aino Rekolan tutkimus ympäristöhallinnon tuottaman tiedon roolista alueiden suunnittelussa sekä Samuli Pitzénin väitöstyö politiikkatavoitteiden välisestä koherenssista metsäpolitiikassa (esim. Pitzén ym. 2023). Tekeillä ovat myös Hanna Saaren väitöskirja kestävyiden tulevaisuuskuvista ja Riku Varjopuron

Ympäristöpolitiikan tutkijat kokoontuvat joka kevät keskustelemaan artikkelikäsitteilykirjoituksista MayDays-seminariin. Keväällä 2024 lounastunnelmissa Yrjö Haila, Pekka Jokinen ja Markus Laine. Kuva Helena Leino.

väitöstutkimus integroidusta merien hallinnasta.

Monet väitöstyöt yhdistelevät kattoteemoja, kuten esimerkiksi Johanna Tuomisaaren tutkimus (2019) kaupunkien strategisesta suunnittelusta ja kaupunkiluonnon roolista strategisen suunnittelun osana. Kaisa Pietilän tekeillä oleva väitöstutkimus luonnon monimuotoisuuden turvaamisen maailmanlaajuisesta politiikkaprosessista hyödyntää ympäristöhallinnan ja luontopolitiikan näkökulmia, kuten myös eri tutkimusmittakaavaa sovelta-va Hanna Niemisen väitöstyö luontokadon roolista kaupunkisuunnittelun käytännön kysymyksenä.

Krista Willmanin tekeillä olevan artikkeliväitöskirjan julkaisut ovat käsitelleet kaupunkiviljelyn hallinnan kysymyksiä ja yhteisöjä viljelyn ytimessä (Willman 2023). Kansalaislähtöiset kaupunkikehittämiskokeilut ja tyhjien tilojen käyttöönotto ovat Elinan Alatalon väitöstyön teema (Alatalo 2024; 2023). Mikko Kyrönviita tarkastelee väitöskirjassaan skeittajia kaupunkitilan haltuun ottajina ja kehittäjinä (Kyrönviita & Wallin 2022).

Kiertotalouden tematiikasta on valmistunut Erkki-Jussi Nylénin (2023) väitöskirja, jossa kiertotalouden yhteiskunnallisen muutoksen ymmärtämiseen kehitettiin ideologisen ohjaamisen teoreettista näkökulmaa. Tekeillä olevissa väitöstutkimuksissa Tommi Halonen asettaa kiertotalouden Tampereen kaupungin kontekstiin, Minna-Maarit Palander puolestaan namibialaiseen yhteiskuntaan.

TAMPEREEN YMPÄRISTÖPOLITIIKAN PAIKKA TUTKIMUSKENTTIEN LIIKKEESSÄ

Tutkimushankkeiden koon kasvaminen ja yliopistojen erikoistuminen ovat viime vuosien vaikuttavia tutkimuspoliittisia kehityssuuntia. Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan tutkimusryhmä on menestynyt tutkimusympäristön muutosten keskellä hyvin ja onnistunut uudistamaan työtään kovenevassa kilpailussa ulkopuolisesta rahoituksesta. Olemme pystyneet toteuttamaan etenkin Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksella mittavasti ympäristöpoliittista kaupunkitutkimusta ja kiertotaloustutkimusta. Eri konsortioissa on työskennellyt kymmenien kotimaisten tutkijoiden verkostoja, ja konsortiot ovat myös vahvistaneet kansainvälisiä verkostoja. Yhteistyömme valtion tutkimuslaitosten kanssa on edelleen laajentunut, ja etenkin Suomen ympäristökeskus, VTT ja Luonnonvarakeskus ovat vakiintuneet tärkeiksi yhteistyökumppaneiksi.

STN-rahoitus on toiminut yliopistojen välisiä tutkijaverkostoja luovana ja vahvistavana tekijänä. Suomen akatemian hallinnoimalla profiloitumisrahoituksella pyritään sen sijaan temaattisiin tutkimuskokonaisuuksiin ja -verkostoihin yksittäisten yliopistojen sisällä. Myös tämän yliopistojen erikoistamismekanismien suhteen olemme olleet aktiivisia ja keskeisesti mukana yliopiston toteutuneissa profilaatioissa kiertotalouden ”Urban Platform for Circular Economy” ja kaupunkitutkimuksen ”Sustainable Transformation of Urban Environments” -konsortioissa. Näistä etenkin jälkimmäinen vahvisti oppiainetta merkittävästi: sen rahoituksella perustettiin vuonna 2022 ympäristöpolitiikan tenure track –professori, ja tehtävään valittiin yliopistonlehtori Helena Leino.

Molemmat mainitut profilaatiohankkeet ovat toimineet yli Tampereen entisten yliopistojen rajan – siis sen rajan, joka yliopistofuusion alkumainingeissa vaikutti monin tavoin sitkeältä. Tosin jo ennen yhdistymistä osa tutkimusryhmämme tutkijoista oli tehnyt yhteistyötä Tampereen teknillisen yliopiston tutkijoiden, erityisesti arkkitehtuurin ja ympäristötekniikan ryhmien kanssa. Yhteistyötä selittänevät sekä yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen ameebamaisuus sinällään että Tampereen yliopiston ympäristöpolitiikan vahva resonointi monitieteiseen tutkimustyöhön.

Suuret hankkeet lisäävät tutkimustoimeliaisuutta

Tutkimushankkeiden koon kasvaminen ja yliopistojen erikoistuminen ovat viime vuosien vaikuttavia tutkimuspoliittisia kehityssuuntia.

---

merkittävästi, mutta niiden loppuminen näkyy myös toisinpäin, koska totunnaisella ”ainelaitoksella” ei käytännössä ole lainkaan varoja palkata tutkijoita jatkotöihin. Tutkimusryhmän jäsenten liiallinen vaihtuvuus on rakenteellinen ongelma, ja viime vuosina huomattavan monet määräaikaisilla sopimuksilla suurissa hankkeissa työskennelleet post doc -tutkijamme ovat siirtyneet töiden perässä toisiin yliopistoihin tai valtion tutkimuslaitoksiin tai jopa jättäneet akateemisen maailman kokonaan. Tämän vuoksi ulkopuolisen rahoituksen hakeminen, tutkimuksen johtaminen ja väitöskirjatutkijoiden ohjaaminen jäävät väistämättä kovin harvojen varttuneiden tutkijoiden vastuulle. Suomalainen yliopistojärjestelmä ei näytä löytävän keinoja tähän hyvin tunnistettuun mutta krooniseen ongelmaan.

Yksi Tampereen ympäristöpolitiikan erityisyys ja myös identiteetin osatekijä on ollut sen sijainti alusta alkaen – eli noin kolmenkymmenen vuoden verran – tiedekunnassa, jonka muodostavat hallinto- ja kauppatieteet. Sittemmin myös politiikan tutkimus on siirtynyt samaan tiedekuntaan, mutta muuten yhteiskuntatieteet toimivat Tampereen yliopistossa omassa tiedekunnassaan. Kokemuksemme mukaan tämä johtamisen ja hallinnon tutkimuksen konteksti on ollut ympäristöpolitiikalle tieteellisesti salliva, ja se on myös tarjonnut aineksia tutkia kiinnostavia ilmiöitä sellaisilla suotuisilla tiedeyhdistelmillä, jotka jossakin toisenlaisessa toimintaympäristössä voisivat jäädä toteutumatta.

Toinen identiteettimme tärkeä osa on kantava kiinnostus kaupunkien tutkimukseen, joka voidaan samalla nähdä osana implisiittistä (eli lausumatonta) opetuksen ja tutkimuksen työnjakoa eri yliopistojen välillä. Itä-Suomen yliopiston Joensuu-kampuksella ympäristöpolitiikan tutkimus ja opetus on rakentunut erityisesti maaseutu- ja luonnonvarakysymyksistä. Helsingin yliopiston ympäristöpolitiikan yhdeksi erityisyydeksi ajatellaan alun perin valittua laaja-alaisuutta, joka on

käytännössä tarkoittanut kolmen tiedekunnan toimintaympäristöä (ks. Ilmo Massan ja Janne Hukisen kirjoitukset). Lupaavaa ja mielenkiintoista on viimeaikainen suomalaisen ympäristöpolitiikan laajeneminen Åbo Akademin alan professuurin ja merentutkimukseen erikoistumisen myötä. Vastaavasti Lappeenrannan–Lahden LUT-yliopiston aivan tuore mittava panostus kestävyysorientoituneeseen yhteiskuntatutkimukseen ja kestävyystieteeseen on loikka suomalaisen ympäristöpolitiikan ja etenkin yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen kehityspolulla.

Johtamisen ja hallinnon tutkimuksen konteksti on ollut ympäristöpolitiikalle tieteellisesti salliva, ja se on myös tarjonnut aineksia tutkia kiinnostavia ilmiöitä sellaisilla suotuisilla tiedeyhdistelmillä, jotka jossakin toisenlaisessa toimintaympäristössä voisivat jäädä toteutumatta.

Ympäristöpolitiikka on kaikkiaan nuori tieteenala, ja sen kehitys elää vuorovaikutuksessa ympäristöongelmien yhteiskunnallisen tunnistuksen ja ongelmiin reagoimisen kanssa. Ilmastopolitiikka on tästä sattuva esimerkki: ilmastonmuutos nykymaailman polttavimpana ympäristöongelmana on alkanut irrottaa ilmastopolitiikkaa muusta ympäristöpolitiikasta, ja ilmastonmuutoksen politiikka on noussut myös ympäristöpolitiikan dominoivaksi tutkimusteemaksi 2010-luvulla (Meyer & Chang 2021). Tämä on nostanut kysymyksiä siitä, jääkö muu ympäristöpolitiikka ja sen tutkimus ilmastopolitiikan varjoon (esim. Böcher 2023). Vastaavanlaiset kysymykset ovat jo tuloillaan luonnon monimuotoisuuden hupenemisen osalta.

Kaupunkitutkimuksen kohteet limittyvät toisiinsa. Villi Vyöhyke ry:n kylvämä niitty Tampereen yliopiston pihalla ja taustalla kaupunkisuunnittelun megaprojekti, Tampereen Nokia areena 2023. Kuva Helena Leino.

LÄHTEET

- ALATALO, E., LEINO, H., LAINE, M. & TURKU, V. (2024) Heating up the sauna: Analogue model unraveling the creativity of public participation. *Planning Theory* 23(1) 22–41. <https://doi.org/10.1177/14730952231166567>
- ARPONEN, A. & SALOMAA, A. (2023) Transformative potential of conservation actions. *Biodiversity and Conservation* 32(11) 3509–3531. <https://doi.org/10.1007/s10531-023-02600-3>
- BÄCKLUND, P., HÄIKIÖ, L., LEINO, H. & KANNINEN, V. (2018) Bypassing publicity for getting things done: Between informal and formal planning practices in Finland. *Planning Practice & Research* 33(3) 309–325. <https://doi.org/10.1080/02697459.2017.1378978>
- BÖCHER, M. (2023) Emergence and development of the environmental policy field. Teoksessa Jörgens, H., Knill, C. & Steinebach, Y. (toim.) (2023) *Routledge Handbook of Environmental Policy* 15–27. Routledge, New York.
- FRANÇA, R., NYLÉN, E., JOKINEN, A. & JOKINEN, P. (2022) Filling the social gap in the circular economy: How can the solidarity economy contribute to urban circularity? Teoksessa V. Pál (toim.) *Social and Cultural Aspects of the Circular Economy: Toward Solidarity and Inclusivity* 27–44. Routledge. DOI: 10.4324/978100325246-3
- HAILA, Y. & JOKINEN, P. (TOIM.) (2001) *Ympäristöpolitiikka – mikä ympäristö, kenen politiikka*. Vastapaino, Tampere.
- HEIKKINEN, A., KUJALA, J., MÄKELÄ, H., NIEMINEN, J., JOKINEN, A. & REKOLA, H. (2019) Urban ecosystem services and stakeholders: Towards a sustainable capability approach. Teoksessa Bonnedahl, K. & Heikkurinen, P. (toim.) *Strongly Sustainable Societies: Organising Human Activities on a Hot and Full Earth* 116–133. Routledge, New York.
- JOKINEN, A., LEINO, H., BÄCKLUND, P. & LAINE, M. (2018) Strategic planning harnessing urban policy mobilities: The gradual development of local sustainability fix. *Journal of Environmental Policy & Planning* 20(5) 551–563. <https://doi.org/10.1080/1523908X.2018.1454828>
- JOKINEN, A., UUSIKARTANO, J., JOKINEN, P. & KOKKO, M. (2021) The interagency cycle in sustainability transition. Teoksessa Teerikangas, S., Onkila, T., Koistinen, K. & Mäkelä, M. (toim.) *Research Handbook of Sustainability Agency*, 307–320. Edward Elgar, London. <https://www.elgaronline.com/view/edcoll/9781789906028/9781789906028.00027.xml>
- JOKINEN, A., JOKINEN, P., AARIKKA-STENROOS, L., KOKKO, M., KUJALA, J., LEHTIMÄKI, H. & NIEMINEN, J. (2023) Catalysts for urban circularity: reasoning by analogy. Teoksessa Lehtimäki, H., Aarikka-Stenroos, L., Jokinen, A. & Jokinen, P. (toim.) *The Routledge Handbook of Catalysts for a Sustainable Circular Economy*, 21–41. Routledge, New York.
- JOKINEN, P., Blicharska, M., PRIMMER, E., HERZELE, A., KOPPEROINEN, L. & RATAMÄKI, O. (2018) How does biodiversity conservation argumentation generate effects in policy cycles? *Biodiversity & Conservation* 27(7) 1725–1740. doi.org/10.1007/s10531-016-1216-5
- JOKINEN, P., MONONEN, T. & SAIRINEN, R. (2015) Climate change and food security. Three case studies on uncertainty. Teoksessa Paloviita, A. & Järvelä, M. (toim.) *Climate Adaptation and Food Supply Chain Management*, 17–29. Routledge, New York.
- KORTETMÄKI, T., HEIKKINEN, A. & JOKINEN, A. (2022) Particularizing nonhuman nature in stakeholder theory: The recognition approach. *Journal of Business Ethics* 1–15. <https://doi.org/10.1007/s10551-022-05174-2>
- KUOPPA, J., NIEMINEN, N., RUOPPILA, S. & LAINE, M. (2020) Elements of desirability: exploring meaningful dwelling features from resident's perspective. *Housing Studies* 35(10) 1661–1683. <https://doi.org/10.1080/02673037.2019.1680812>
- KYRÖNVIITA, M. & WALLIN, A. (2022) Building a DIY skatepark and doing politics hands-on. *City* 26(4) 646–663. <https://doi.org/10.1080/13604813.2022.079879>
- LAAKSO, S., MATSCHOSS, K. & APAJALAHTI, E. L. (2022) What is clean and comfortable? Challenging norms and conventions in everyday life toward sustainability. *European Journal of Cultural and Political Sociology* 9(3) 273–298. <https://doi.org/10.1080/23254823.2021.2000880>
- LAAKSO, S., ERANTI, V. & LUKKARINEN, J. (2023) Practices and acts of energy citizenship. *Journal of Environmental Policy & Planning* 25(6) 690–702. <https://doi.org/10.1080/1523908X.2023.2251915>
- LAINE, M., BAMBERG, J. & JOKINEN, P. (TOIM.) (2007) *Tapaustutkimuksen taito*. Gaudeamus, Helsinki.
- LAINE, M., HELAMAA, A., KUOPPA, J. & ALATALO, E. (2020) Bricolage in Collaborative Housing in Finland: combining resources for alternative housing solutions. *Housing, Theory and Society* 37(1) 101–117. <https://doi.org/10.1080/14036096.2018.1492438>
- LAINE, M., LEINO, H. & SANTAJOJA, M. (2022) Building citizens' trust in urban infill: A dynamic approach. *Journal of Planning Education and Research* 42(3) 294–304. <https://doi.org/10.1177/0739456X18817089>
- LAINE, M., LEINO, H., SANTAJOJA, M. & SETÄLÄ, M. (2015) "Tää on vähän kuin sikaa säkissä ostais": tulevaisuuden keskustan suunnittelun haasteet taloyhtiöiden näkökulmasta. *Futura* 34(1).
- LEHTIMÄKI, H., JOKINEN, A. & PITKÄNEN, J. (2023) Project-based practices for promoting a sustainability transition in a city organization and its urban context. *International Journal of Project Management* 41(7) 102516. <https://doi.org/10.1016/j.ijproman.2023.102516>
- LEHTIMÄKI, H., AARIKKA-STENROOS, L., JOKINEN, A. & JOKINEN, P. (EDS.) (2023) *The Routledge Handbook of Catalysts for a Sustainable Circular Economy*. Routledge, New York.
- LEINO, H. (2024) From big apple to home of hockey: how scalar narratives and performative practices work in urban planning. *Planning Practice & Research* 1–18. <https://doi.org/10.1080/02697459.2024.2309408>
- LEINO, H. & PUUMALA, E. (2021) What can co-creation do for the citizens? Applying co-creation for the promotion of participation in cities. *Environment and Planning C: Politics and Space* 39(4) 781–799. <https://doi.org/10.1177/2399654420957337>
- LEINO, H. & ÅKERMAN, M. (2022) The politics of making Finland an experimenting nation. *Critical Policy Studies* 16(4) 441–459. <https://doi.org/10.1080/19460171.2021.1985549>
- LEINO, H., LAINE, M. & IKONEN, A. K. (2018) Voiko kaupunki uudistua ketterästi? Kiinnekohtina Helsinki, Tampere ja Seinäjoki. *Tiede & edistys* (2) 169–176. <https://doi.org/10.51809/te.105289>
- LEINO, H., SANTAJOJA, M. & LAINE, M. (2018) Researchers as knowledge brokers: translating knowledge or co-producing legitimacy? An urban infill case from Finland. *International Planning Studies* 23(2) 119–129. <https://doi.org/10.1080/13563475.2017.1345301>
- LEINO, H., WALLIN, A. & LAINE, M. (2022) Ekogentrifikaatio suomalaisessa kaupunkikehityksessä: Havaintoja Tampereelta. *Yhdyskuntasuunnittelu* 60(2) 10–32. <https://journal.fi/yhdyskuntasuunnittelu/article/view/110984>
- LEINO, H., WALLIN, A. & LAINE, M. (2024) Eco-gentrification in a Welfare State: How Sustainable City Development Gradually Reduces Social Equity. *Urban Affairs Review* 10780874241241258. <https://doi.org/10.1177/10780874241241258>

- LEINO, H., KARPPI, I. & JOKINEN, A.** (2017) It's all about the birds! Non-human actors' situational power in creating conditions for human engagement. *Planning Theory* 16(2) 133–149. <https://www.jstor.org/stable/26098766>
- LEINO, H., LAINE, M., JOKINEN, A. & JOKINEN, P.** (2023) Nordic Environmental State in the making? A practice view of the green transition. Teoksessa E. Pekkola, J. Johanson, M. Mykkänen (toim.) *Finnish Public Administration. Governance and Public Management* 279–291. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-031-34862-4_17
- MAAZAZ, I.** (2024) Pushcarts and Fountains: Masculinity, Agency and Labour Culture among Water Workers of N'Djamena, Chad. *Development and Change*. <https://doi.org/10.1111/dech.12801>
- MEYER, J.M. & CHANG, J.** (2021) Continuities and changes; voices and silences: a critical analysis of the first three decades of scholarship in Environmental Politics. *Environmental Politics* 30 17–40. <https://doi.org/10.1080/09644016.2020.1848157>
- NIEMINEN, J. & JOKINEN, A.** (2018) Hulevesi muuttaa kaupunkia: infrastruktuuri suhteiden rakentamisena. *Tiede & Edistys* 43(2) 129–144. <https://doi.org/10.51809/te.105284>
- NYGREN, N. V., KANKAINEN, V. & BRUNET, L.** (2022) Offsetting Game – Framing Environmental Issues in the Design of a Serious Game. *Simulation & Gaming* 53(6) 615–644. <https://doi.org/10.1177/10468781221126786>
- NYGREN, N. & OJALAMMI, S.** (2018) Conservation education in zoos: a literature review. *Trace: Finnish Journal for Human-Animal Studies* 4. <https://doi.org/10.23984/fjhas.66540>
- NYGREN, N.V., JOKINEN, A. & NIKULA, A.** (2017) Unlearning in managing wicked biodiversity problems. *Landscape and Urban Planning* 167 473–482. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2017.06.019>
- NYLÉN, E.** (2023) Theorizing Ideological Steering. The journey of the circular economy. Tampere University Dissertations 837. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2994-5>
- NYLÉN, E., RIKI, A., JOKINEN, A. & JOKINEN, P.** (2021) Kiertotalouden kestävyyslupaukset. Espoon, Lahden, Tampereen ja Turun kaupunkistrategioiden vertailu. *Yhteiskuntapolitiikka* 86(4) 406–418. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021091546264>
- OVASKA, U.** (2017) Genes, Gastronomy and Gratitude. The development and future of the conservation of native breeds. *Acta Universitatis Tampereensis* 2312. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0534-5>
- PIHLAJAMÄKI, M.** (2021) Fishing for Fit: Exploring the effectiveness of Baltic Sea environmental and resource governance. Tampere University Dissertations 462. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2079-9>
- PITZÉN, S., LUKKARINEN, J. & PRIMMER, E.** (2023) Coherent at face value: Integration of forest carbon targets in Finnish policy strategies. *Ambio* 52 1861–1877. <https://doi.org/10.1007/s13280-023-01923-3>
- POHJOLAINEN, P., TAPIO, P., VINNARI, M., JOKINEN, P. & RÄSÄNEN, P.** (2016) Consumer consciousness on meat and the environment – exploring differences. *Appetite* 101 37–45. <https://doi.org/10.1016/j.appet.2016.02.012>
- RAENTO, P., LEINO, H. & LAINE, M.** (2021) 'A great [Nordic] city is full of stories!' Persuasive techniques in urban development videos. *European Planning Studies* 29(7) 1353–1371. <https://doi.org/10.1080/09654313.2020.1856347>
- SAARIMAA, S., TURKU, V., KUOPPA, J., TERVO, A. & LAINE, M.** (2023) Asukastoiveiden mukainen kerrostalo? Menetelmä asukastiedon keräämiseen ja suuntaviivoja suunnitteluun. *Yhdyskuntasuunnittelu* 61(3) 77–103. <https://doi.org/10.33357/ys.120503>
- SAHRAMÄKI, I.** (2022) Regulating Green Crimes. Characteristics and framings of environmental crime prevention in Finland. Tampere University Dissertations 682. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2596-1>
- SALOMAA, A. & ARPONEN, A.** (2023) The role of the Red Lists of Ecosystems in leveraging sustainability changes in Finland—perceptions of the assessors. *Ecosystems and People* 19(1) 222185. <https://doi.org/10.1080/26395916.2023.222185>
- SANTAOJA, M., LAINE, M. & LEINO, H.** (2016) Joku palikka siitä puuttuu. Luottamuksen rakentuminen täydennysrakentamisen suunnittelussa. *Yhdyskuntasuunnittelu* 1, 54.
- SJÖBLUM, J., KUOPPA, J., LAINE, M. & ALATALO, E.** (2021) Crafting a planning issue with citizens in the context of planning competition: a case of 'Nordic Superblock'. *Journal of Urban Design* 26(1) 117–131. <https://doi.org/10.1080/13574809.2020.1832886>
- TAMPEREEN KAUPUNKI** (2017) Ideakilpailun jatkot. Kaupunkilaisten visio tulevaisuuden Hiedanrannasta. Verkkojulkaisu: https://hiedanranta.fi/wp-content/uploads/Hiedanranta_Ideakilpailun_jatkot_2017.pdf
- TUOMISAARI, J.** (2019) Epävarmuuden edessä: kuntien strateginen kaavoitus joustavana käytäntönä. Väitöskirja, Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1296-1>
- TURKU, V., JOKINEN, A. & JOKINEN, P.** (2022) How do time-bound practices initiate local sustainability pathways? *Sustainable Cities and Society* 79. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.103697>
- TURKU, V., KYRÖNVIITA, M., JOKINEN, A. & JOKINEN, P.** (2023) Exploring the catalytic power of temporary urbanism through a binary approach. *Cities* 133. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.104145>
- TURKU, V., JOKINEN, A. & JOKINEN, P.** (2021) Elävät kaupunkilaboratoriot: kulttuuritoimijat Tampereen Hiedanrannan uudistajina. *Hallinnon Tutkimus* 40(1) 53–68. <https://journal.fi/hallinnontutkimus/article/view/95719/60143>
- WALLIN, A., LEINO, H., JOKINEN, A., LAINE, M., TUOMISAARI, J. & BÄCKLUND, P.** (2018) A Polyphonic Story of Urban Densification. *Urban Planning* 3(3) 40–51. <https://doi.org/10.17645/up.v3i3.1340>
- WILLMAN, K.** (2023) "It's Not Only Our Task" Administrative Barriers of Enabling Urban Gardening in Tampere, Finland. *ACME* 22(2) 921–946. <https://doi.org/10.14288/acme.v22i2.2056>